

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

7. juli 2016 *

»Præjudiciel forelæggelse — tilnærmelse af lovgivningerne — direktiv 2004/48/EF — håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder — begrebet mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed — forpagter af markedshaller, som udlejer salgssteder — mulighed for at pålægge denne forpagter et påbud — artikel 11«

I sag C-494/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Nejvyšší soud (øverste domstol, Den Tjekkiske Republik) ved afgørelse af 25. august 2015, indgået til Domstolen den 21. september 2015, i sagen

Tommy Hilfiger Licensing LLC,

Urban Trends Trading BV,

Rado Uhren AG,

Facton Kft.,

Lacoste SA,

Burberry Ltd

mod

Delta Center a.s.,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič (refererende dommer), og dommerne C. Toader, A. Rosas, A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

* Processprog: tjekkisk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA og Burberry Ltd ved advokátka L. Neustupná
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vláčíl, som befuldmægtigede
- den franske regering ved D. Colas og D. Segoin, som befuldmægtigede
- Europa-Kommissionen ved F. Wilman og P. Němečková, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 11 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT 2004, L 157, s. 45, berigtiget i EUT 2004, L 195, s. 16).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem Tommy Hilfiger Licensing LLC, Urban Trends Trading BV, Rado Uhren AG, Facton Kft., Lacoste SA og Burberry Ltd på den ene side og Delta Center a.s. på den anden side vedrørende påbud, som sagsøgerne i hovedsagen ønsker Delta Center pålagt med henblik på håndhævelsen af deres intellektuelle ejendomsrettigheder.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Følgende fremgår af 10. og 23. betragtning til direktiv 2004/48:
  - »(10) Formålet med dette direktiv er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne [i medlemsstaterne] med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked.
  - [...]
  - (23) Rettighedshaverne bør [...] have mulighed for at anmode om, at der udstedes påbud over for mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke rettighedshaverens industrielle ejendomsret. Betingelser og procedurer for sådanne påbud bør fastsættes i medlemsstaternes nationale lovgivning. For så vidt angår krænkelser af ophavsret og beslægtede rettigheder er der allerede i [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 2001/29/EF [af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10)] indført en udstrakt grad af harmonisering. Artikel 8, stk. 3, i direktiv 2001/29/EF bør derfor ikke berøres af dette direktiv.«

- 4 Artikel 2 i direktiv 2004/48, der definerer anvendelsesområdet for direktivet, bestemmer følgende i stk. 1:

»Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i [EU-]lovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse [...] på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i [EU-]retten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.«

- 5 Kapitel II i direktiv 2004/48 med overskriften »Foranstaltninger, procedurer og retsmidler« indeholder seks afdelinger. Den første afdeling med overskriften »Almindelige regler« omfatter bl.a. artikel 3, som bestemmer følgende:

»1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være fair og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser.

2. Foranstaltningerne og retsmidlerne skal [...] være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel [...]«

- 6 Kapitel II, afdeling 5, i direktiv 2004/48 har overskriften »Foranstaltninger, der følger af en realitetsafgørelse«. Det består af artikel 10-12 med overskrifterne »Korrigerende foranstaltninger«, »Påbud« og »Alternative foranstaltninger«.

- 7 Artikel 11 i direktiv 2004/48 bestemmer følgende:

»Medlemsstaterne sikrer, at de retslige myndigheder, når der er truffet en retsafgørelse, som fastslår en krænkelse af en intellektuel ejendomsrettighed, kan udstede et påbud til den krænkende part med henblik på at forhindre fortsat krænkelse. Hvis det er muligt efter national lovgivning, pålægges der ved manglende overholdelse af et påbud i givet fald en tvangsbøde for at sikre, at påbuddet overholdes. Medlemsstaterne sikrer endvidere, at rettighedshaverne har mulighed for at ansøge om udstedelse af et påbud til en mellemmand, hvis tjen[e]steydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed, jf. dog artikel 8, stk. 3, i direktiv 2001/29/EF.«

- 8 Nævnte artikel 8, stk. 3, i direktiv 2001/29 bestemmer:

»Medlemsstaterne sikrer, at rettighedshaverne kan kræve nedlagt forbud over for mellemmand, hvis tjenester anvendes af tredjemand til at krænke ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder.«

Tjekkisk ret

- 9 Det fremgår af de for Domstolen fremlagte sagsakter, at artikel 11 i direktiv 2004/48 er blevet gennemført i tjekkisk ret ved § 4 i zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví (lov nr. 221/2006 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, herefter »lov nr. 221/2006«).

- 10 § 4, stk. 1, i lov nr. 221/2006 bestemmer følgende:

»Skadelidte kan, når der foreligger en ulovlig krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, nedlægge påstand om en retskendelse, der pålægger krænkeren at afholde sig fra handlinger, der krænker eller skader rettigheden, og om fjernelse af krænkelsens eller skadens følger [...]«

- 11 I henhold til § 4, stk. 3, kan bemyndigede personer også nedlægge påstand om en retskendelse, der pålægger foranstaltninger over for »enhver person, hvis midler eller tjenesteydelser anvendes af en tredjemand til at krænke intellektuelle ejendomsrettigheder«.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 12 Delta Center er forpagter af markedspladsen »Pražská tržnice« (markedshallerne i Prag). Selskabet udlejer de forskellige boder på denne markedsplads til de handlende. De lejeaftaler, der indgås med disse handlende, pålægger dem en forpligtelse til at overholde de bestemmelser, som deres virksomhed er underlagt. I øvrigt uddeles der en brochure på tjekkisk og vietnamesisk med titlen »Advarsel til handlende« til dem. Denne brochure understreger, at salg af kopivarer er forbudt og kan føre til opsigelse af aftalen om leje af boden.
- 13 Sagsøgerne i hovedsagen fremstiller og forhandler mærkevarer. I forbindelse med at de konstaterede, at kopier af deres produkter blev solgt i markedshallerne i Prag, lagde de sag an ved Městský soud v Praze (byretten i Prag) med påstand om, at Delta Center tilpligtedes, at:
- afholde sig fra at indgå eller forlænge lejeaftaler om brugen af salgssteder i de nævnte haller med personer, hvis adfærd ved endelig afgørelse fra en ret eller en administrativ myndighed er blevet anset for at udgøre en krænkelse eller en risiko for krænkelse af de rettigheder, som knytter sig til de i stævningen indeholdte varemærker
  - afholde sig fra at indgå eller forlænge sådanne aftaler, når disses vilkår hverken indeholder en forpligtelse for den handlende til at afholde sig fra at krænke sagsøgernes intellektuelle ejendomsrettigheder eller en klausul, hvorefter Delta Center kan opsige lejeaftalen i tilfælde af krænkelse eller risiko for krænkelse af disse rettigheder, og
  - fremkomme med en skriftlig undskyldning på bestemte betingelser, som appellanterne har angivet, og for egen regning i tidsskriftet *Hospodářské noviny* at offentliggøre en meddelelse.
- 14 Ved dom af 28. februar 2012 frifandt Městský soud v Praze (byretten i Prag) Delta Center for denne påstand om udstedelse af påbud. Selv om den afgjorde, at Delta Center er »en person, hvis midler eller tjenesteydelser anvendes af en tredjemand« som omhandlet i § 4, stk. 3, i lov nr. 221/2006, fandt den, at der ikke forelå en krænkelse eller risiko for krænkelse af sagsøgernes rettigheder, eftersom det var indlysende for køberne, at de pågældende varer er kopivarer og således hverken er fremstillet eller forhandlet af sagsøgerne.
- 15 Appellanterne iværksatte appel af denne dom ved Vrchní soud v Praze (appeldomstolen i Prag).
- 16 Ved dom af 5. december 2012 stadfæstede denne ret – af andre grunde end de af den første instans anførte – frifindelsen for påstanden om udstedelse af påbud. Ifølge Vrchní soud v Praze (appeldomstolen i Prag) ville en bred fortolkning af begreberne »midler eller tjenesteydelser[, der] anvendes af en tredjemand til at krænke«, som indeholdt i § 4, stk. 3, i lov nr. 221/2006, samt begreberne »tjenesteydelser[, der] anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed«, som er indeholdt i artikel 11 i direktiv 2004/48, føre til absurde situationer, der bl.a. ville bestå i, at levering af elektricitet eller udstedelsen af en forretningsstilladelse til en handlende skal anses for at være et middel til at muliggøre krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.
- 17 Appellanterne iværksatte kassationsappel ved Nejvyšší soud (øverste domstol).
- 18 Sidstnævnte ret har angivet, at ordlyden af § 4, stk. 3, i lov nr. 221/2006 svarer til ordlyden af artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48, og anfører, at den nationale lovgivning, der gennemfører et direktiv, så vidt muligt skal fortolkes i lyset af direktivets ordlyd og formål.

- 19 Idet Nejvyšší soud (øverste domstol) har vurderet, at den sag, der verserer for den, skal afgøres under hensyntagen til den fortolkning af artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48, som Domstolen foretog i dom af 12. juli 2011, L'Oréal m.fl. (C-324/09, EU:C:2011:474), konstaterede denne imidlertid, at den sag, der gav anledning til denne fortolkning, drejede sig om krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder på en online-markedsplads. Spørgsmålet opstår således, om den nævnte fortolkning også skal følges, når krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder sker på en fysisk markedsplads.
- 20 Under disse omstændigheder har Nejvyšší soud (øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er en person, der lejer et område på et marked, og som stiller boder og studepladser, hvorpå der kan opstilles boder, til rådighed for individuelle markedshandlere til deres brug, en mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 11 i [direktiv 2004/48]?
- 2) Er det muligt at pålægge en person, der lejer et område på et marked, og som stiller boder og studepladser, hvorpå der kan opstilles boder, til rådighed for individuelle markedshandlere til deres brug, foranstaltninger som fastsat i artikel 11 i [direktiv 2004/48] på de samme betingelser som de af Domstolen i dom af 12. juli [2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474,] formulerede med hensyn til pålæggelse af foranstaltninger i forhold til virksomheder, der driver online-markedspladser?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 21 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at begrebet »mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed« som omhandlet i denne bestemmelse omfatter forpagteren af markedshaller, der udlejer forskellige boder, der befinder sig i disse haller, til handlende, hvoraf nogle bruger deres salgssted til at sælge rettighedskrænkende kopier af mærkevarer.
- 22 Det følger af fast retspraksis, at artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 ligesom artikel 8, stk. 3, i direktiv 2001/29, som den henviser til, forpligter medlemsstaterne til at sikre, at den mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke rettighedshaverens industrielle ejendomsret, uanset om han selv er ansvarlig for de omtvistede omstændigheder, er forpligtet til at træffe foranstaltninger med henblik på at få stoppet disse krænkelse såvel som foranstaltninger med henblik på at forebygge fremtidige krænkelse (jf. i denne retning bl.a. dom af 12.7.2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474, præmis 127-134, og af 24.11.2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, præmis 30 og 31).
- 23 For at en erhvervsdrivende kan betegnes som en mellemmand som omhandlet i disse bestemmelser, skal det være fastslået, at han leverer en tjenesteydelse, der kan anvendes af en eller flere personer til at krænke en eller flere intellektuelle ejendomsrettigheder, uden at der skal bestå et særligt forhold mellem personen eller personerne og mellemmanden (jf. i denne retning dom af 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, præmis 32 og 35).
- 24 En sådan betegnelse er heller ikke betinget af, at den nævnte erhvervsdrivende leverer en anden tjenesteydelse end den, der anvendes af tredjemanden til krænkelse af den intellektuelle ejendomsrettighed.

- 25 Således fastslog Domstolen i forhold til e-handel, at en internetudbyder, der blot giver adgang til internettet uden at tilbyde andre serviceydelser og heller ikke udøver nogen kontrol, leverer en tjenesteydelse, der kan anvendes af tredjemand til at krænke intellektuelle ejendomsrettigheder, og skal anses for at være en »mellemmand« (jf. i denne retning kendelse af 19.2.2009, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten, C-557/07, EU:C:2009:107, præmis 43, og dom af 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, præmis 32).
- 26 I den foreliggende sag er det ubestridt, at Delta Center er forpagter af markedshallerne »Pražská tržnice« og udfører en økonomisk aktivitet, der består i at udleje boder, der befinder sig i markedshallerne. En sådan lønnet aktivitet udgør en tjenesteydelse.
- 27 Det er også ubestridt, at nogle af de handlende, som Delta Center udlejer sine boder til, anvender disse sidstnævnte til at tilbyde folk, der besøger hallerne, rettighedskrænkende kopier af mærkevarer.
- 28 Uden at det er fornødent at fastslå, hvorvidt andre tjenesteudbydere såsom dem, der er nævnt som en hypotese i forelæggelsesafgørelsen, der leverer elektricitet til de krænkende parter, falder ind under anvendelsesområdet for artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48, må det konstateres, at en erhvervsdrivende, der til tredjemænd leverer en tjenesteydelse i form af udlejning eller fremleje af boder på en markedsplads, i kraft af hvilken disse tredjemænd har adgang til denne markedsplads og her udbyder rettighedskrænkende kopier af mærkevarer til salg, under alle omstændigheder skal betegnes som en »mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed« som omhandlet i den nævnte bestemmelse.
- 29 Hvorvidt tilrådighedsstillelsen af salgssteder gælder en onlinemarkedsplads eller en fysisk markedsplads såsom markedshaller er uden betydning i denne forbindelse. Det følger nemlig ikke af direktiv 2004/48, at dets anvendelsesområde er begrænset til elektronisk handel. Det formål, der er anført i tiende betragtning til direktivet om at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked, ville i øvrigt blive væsentligt svækket, såfremt der over for en erhvervsdrivende, der giver tredjemænd adgang til en fysisk markedsplads som den i hovedsagen omhandlede, på hvilken tredjemænd udbyder rettighedskrænkende kopier af mærkevarer til salg, ikke kunne pålægges de i nævnte direktivs artikel 11, tredje punktum, indeholdte påbud.
- 30 Henset til det ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at begrebet »mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed« som omhandlet i denne bestemmelse omfatter forpagteren af markedshaller, der udlejer forskellige boder, der befinder sig i disse haller, til handlende, hvoraf nogle bruger deres stodeplads til at sælge rettighedskrænkende kopier af mærkevarer.

Det andet spørgsmål

- 31 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, om artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at betingelserne for at udstede et påbud som omhandlet i denne bestemmelse over for en mellemmand, der leverer en tjenesteydelse i form af udlejning af boder i markedshaller, er identiske med betingelserne i forhold til de påbud, der kan udstedes over for mellemmand på en online-markedsplads, som Domstolen formulerede i dom af 12. juli 2011, L'Oréal m.fl. (C-324/09, EU:C:2011:474).
- 32 I præmis 135 til denne dom konstaterede Domstolen først og fremmest, idet den henviste til 23. betragtning til direktiv 2004/48, at betingelserne for de pålæg, som medlemsstaterne skal indføre i henhold til direktivets artikel 11, tredje punktum – såsom hvilke betingelser der skal opfyldes, og hvilke procedurer der skal følges – bør fastsættes i medlemsstaternes nationale lovgivning.

- 33 Den præciserede derefter, at de nationale retsregler skal være udformet således, at det formål, som forfølges med direktiv 2004/48, kan opfyldes. Med henblik herpå og i overensstemmelse med direktivets artikel 3, stk. 2, skal påbuddene være effektive og have afskrækkende virkning (dom af 12.7.2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474, præmis 136).
- 34 Endelig slog Domstolen fast, at påbuddene skulle være fair og rimelige. De må følgelig ikke være unødigt udgiftskrævende og må heller ikke skabe hindringer for lovlig samhandel. Det kan heller ikke forlanges af mellemmanden, at denne foretager en generel og varig overvågning af sine kunder. Derimod kan mellemmanden være forpligtet til at træffe foranstaltninger, der bidrager til at undgå, at der sker yderligere krænkelser af samme art fra den samme handlendes side (jf. i denne retning dom af 12.7.2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474, præmis 138-141).
- 35 Domstolen fandt således, at ethvert påbud som omhandlet i artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 alene kan udstedes, hvis det sikrer den rette afvejning af beskyttelsen af den intellektuelle ejendomsret og den omstændighed, at der ikke forekommer hindringer for lovlig samhandel (jf. i denne retning dom af 12.7.2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474, præmis 143).
- 36 Selv om Domstolen i den sag, der gav anledning til dom af 12. juli 2011, L'Oréal m.fl. (C-324/09, EU:C:2011:474), ganske vist skulle fortolke artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 i forbindelse med påbud, der kunne udstedes over for mellemmand på en online-markedsplads, fortolkede den denne artikel under hensyntagen til de generelle bestemmelser, som er indeholdt i direktivets artikel 3, uden særlige overvejelser i forhold til kendetegnene ved den pågældende markedsplads. Det følger i øvrigt ikke af denne artikel 3, at dens anvendelsesområde er begrænset til situationer, der forekommer på online-markedspladser. Det følger i øvrigt af selve ordlyden af den nævnte artikel 3, at denne finder anvendelse på alle de foranstaltninger, der er omfattet af direktivet, herunder de foranstaltninger, der er indeholdt i artikel 11, tredje punktum.
- 37 Det andet spørgsmål skal herefter besvares med, at artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at betingelserne for at udstede et påbud som omhandlet i denne bestemmelse over for en mellemmand, der leverer en tjenesteydelse i form af udlejning af boder i markedshaller, er identiske med betingelserne i forhold til de påbud, der kan udstedes over for mellemmand på en online-markedsplads, som Domstolen formulerede i dom af 12. juli 2011, L'Oréal m.fl. (C-324/09, EU:C:2011:474).

Sagens omkostninger

- 38 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

- 1) Artikel 11, tredje punktum, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder skal fortolkes således, at begrebet »mellemmand, hvis tjenesteydelser anvendes af tredjemand til at krænke en intellektuel ejendomsrettighed« som omhandlet i denne bestemmelse omfatter forpagteren af markedshaller, der udlejer forskellige boder, der befinder sig i disse haller, til handlende, hvoraf nogle bruger deres studeplads til at sælge rettighedskrænkende kopier af mærkevarer.
- 2) Artikel 11, tredje punktum, i direktiv 2004/48 skal fortolkes således, at betingelserne for at udstede et påbud som omhandlet i denne bestemmelse over for en mellemmand, der leverer en tjenesteydelse i form af udlejning af boder i markedshaller, er identiske med

betingelserne i forhold til de påbud, der kan udstedes over for mellemænd på en online-markedsplads, som Domstolen formulerede i dom af 12. juli 2011, L'Oréal m.fl. (C-324/09, EU:C:2011:474).

Underskrifter